

[Člověk: subjekt, ex-sistence, ne-jsoucno]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1990.1 \(pokračování v novém sešitu\) \(strojopis\)](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1990.1 \(pokračování v novém sešitu\) \(strojopis\)](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 26. 12. 1990

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 26. 12. 1990

[Člověk: subjekt, ex-sistence, ne-jsoucno]

90/165

901226

Člověk je ex-sistencí, neboť „je“ subjektem. Jako ex-sistence „je“ ovšem člověk ne-jsoucne – jakožto subjekt je ne-jsoucne, subjekt není jsoucne. Když mluvíme o subjektu jako o „vykloněném“ do budoucnosti, tedy do nejsoucího, celou záležitost jaksí neoprávněně objektivujeme – to je právě nebezpečí našeho způsobu jak mluvení, tak i myšlení. Tato vykloněnost do budoucnosti je čímsi podobným (i když zase po jiné stránce odlišným) nejsoucno uměleckého díla (na rozdíl ode všeho zvnějšněného, od artefaktu); zatímco vnitřní svět uměleckého díla je rovněž jakoby vykloněn do budoucna, ale může (a musí) být zpřítomňován, uskutečňován aktivitou „vnějšího“ činitele, totiž subjektu diváka, čtenáře nebo posluchače, je subjekt sám svým uskutečňovatelem. Přesně vzato, není uskutečňovatelem svým, nýbrž „svého člověka“. Co nebo kdo to vlastně je, tento „člověk“, který je člověkem onoho subjektu? Je-li „něco“ tématem filosofické antropologie, tak je to tento „člověk“, který je uskutečňován oním subjektem. Okolností a předpokladem takového uskutečňování je jednak tělo, jednak sama „živá bytost“, s níž je subjekt spojen jako „její“ subjekt. Člověk – živá bytost žije, zatímco člověk-subjekt tento život pro-žívá. Co to je takové prožívání života (na rozdíl od pouhého žití života)? To není pouhá subjektivita, neboť subjektivita je jenom jednou stránkou či složkou samotného života. Aby byla subjektivita s to „prožívat“ život, jehož je složkou, potřebuje k tomu nezbytný odstup a zároveň vazbu na aktivní subjekt, který složkou ani součástí života není. Proto subjektivita není pouhým epifenomémem, ale ani pouhou replikou, reprodukcí, nápodobou, vzpomínkou atd., nýbrž je samostatnou aktivitou, která není a nemůže z principiálních důvodů být „produktem životního běhu“. Proto „život“ vědomí je něčím podstatně odlišným od života živé bytosti a od „života“ těla. Jen díky tomu je možné něco takového jako „dojem“ nebo „pocit“ ex-sistence, vědomí ex-sistence a zkušenost ex-sistence. Jde o zásadní odlišnost od vědomí předmětu.